Ren dag – god dag

Opgavehæfte

KL

FOA
FAG OG ARBEJDE

FAGLIGT FÆLLES FORBUND

KL, 3F, FOA august 2010: Tekst: Helle Hvass, Tegninger: Kirsten Gjerding, Grafisk design: Karen Krarup

Indholdsfortegnelse

Lærervejledning 4

Opgave 1: Hvor gemmer rengøringsordene sig? 8

Opgave 2: Hvem rydder op, og hvem gør rent? 9

Opgave 3: Skolen i Hygiejnekøbing 10

Opgave 4: Rengøring om og om igen 11

Opgave 5: Test dig selv: Hvor god er du til at gøre rent derhjemme? 12

Opgave 6: Hvorfor har vi en rengøringsassistent på skolen? 13

Opgave 7: Forbered et møde med rengøringsassistenten 14

Opgave 8: Rengøringsassistentens opgaver i jeres klasse 15

Opgave 9: Tag tid på oprydning og rengøring 16

Opgave 10: Hvor lang tid tager det at gøre rent på toilettet? 18

Opgave 11: Find fem fejl! 19

Opgave 12: Oplev indeklimaet – en øvelse for næsen 20

Opgave 13: Gå på bakteriejagt 21

Opgave 14: Find det lange lodrette ord 22

Opgave 15: Skolens reneste klasseværelse 23

Opgave 16: Til kamp mod bakterierne 24

Opgave 17: Rengøringsdiktat for 6. klasse 25

Opgave 18: Drømmetoilettet 26

Opgave 19: Tipskupon 27

Opgave 20: Reklame for rengøring 28

Opgave 21: I glemmer det aldrig, eller …? 29

Opgave 22: En sag for elevrådet 30

Opgave 23: Afleveringsopgave om rengøring 31

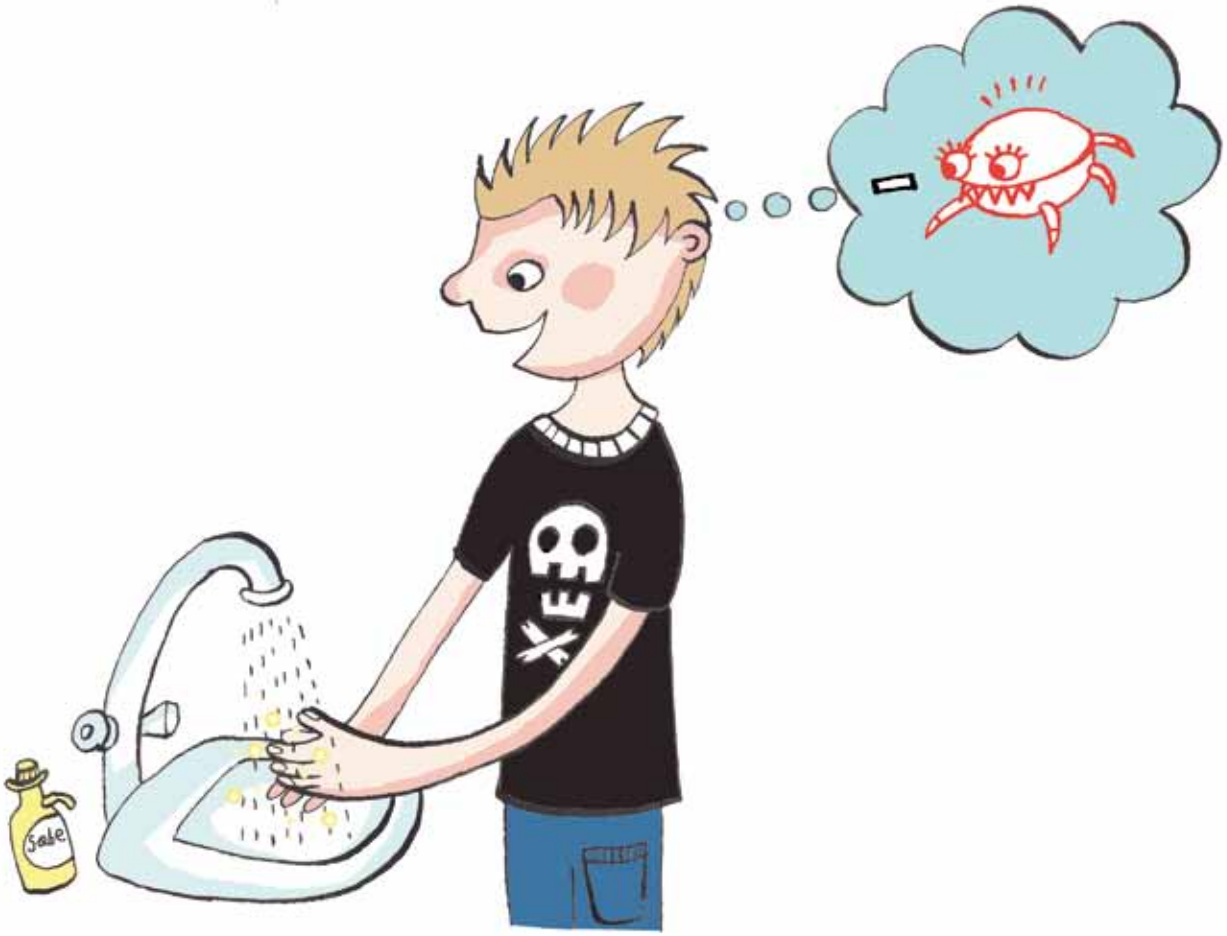

Forord

God rengøring betyder meget på en skole. Når rengøringen er i orden, trives eleverne bedre.

Ansvaret for rengøringen ligger både hos eleverne, lærerne, skoleledelsen og hos rengøringspersonalet.

Når alle tager sig tid til at tale sammen om oprydning, rengøring og god hygiejne, er der skabt grundlag for et godt indeklima og god trivsel for alle på skolen.

Vi håber, at I vil være med til at sætte rengøring på skoleskemaet med inspiration fra dette opgavehæfte og bruge hæftet til undervisning i indeklima, hygiejne og oprydning på 3. - 6. klassetrin. Her er forslag til, hvordan emnet rengøring kan indgå i fag som fx matematik, natur og teknik, klassens tid og dansk. Opgavehæftet indeholder 23 opgaver, som lægger op til individuelt arbejde og gruppearbejde.

Opgavehæftet er en del af den samlede indsats „Ren dag - god dag“, der sætter fokus på rengøringspersonalet for at synliggøre deres indsats for trivslen på skolerne.

Læs mere om „Ren dag - god dag“ på www.personaleweb.dk/rendag, hvor I også finder projektets øvrige publikationer.

KL, 3F og FOA,
august 2010

Lærervejledning

Formålet med opgavehæftet er at sætte fokus på rengøring og rengøringens betydning for elevernes trivsel og indlæring. Opgavehæftet er blevet udarbejdet for at gøre rengøringsassistenternes arbejde mere synligt for eleverne.

Det er tanken, at opgavehæftet skal bruges i undervisningen fra 3. – 6. klasse.

Det kan fx være, når der skal undervises i emnet sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab i forbindelse med klassens tid. Rengøring og trivsel har med sundhed at gøre, og opgavehæftet kan gøre det muligt, at eleverne arbejder med følgende punkter i læseplanen:

- Eleverne skal undersøge situationer og forhold af betydning for velvære
- Eleverne skal udvikle egne og fælles visioner for et sundt miljø i klassen og på skolen
- Eleverne skal afprøve konkrete handlinger for at fremme sundheden i klassen og på skolen

Men opgavehæftet kan også bruges i:

Fag	Opgave
Dansk	1, 14, 17, 20, 23
Matematik	9, 10
Natur og teknik	6, 12, 13, 16

Forløbet i opgavehæftet er tænkt på følgende måde:

1. Klassen forbereder, at rengøringsassistenten skal komme på besøg. Eleverne skal blive opmærksomme på rengøringsassistenternes arbejde og på den betydning det har for deres hverdag i klasseværelset, på gangene og på toiletterne.
   Siderne 8 - 14 hjælper eleverne til at spore sig ind på emnet rengøring og til at forberede et besøg.

2. Klassen får besøg af rengøringsassistenten, og besøget kan have forskellige former. Opgavehæftets opgaver på siderne 15 - 21 kan fx bruges, når:

   a. Rengøringsassistenten holder oplæg

   b. Rengøringsassistenten gør rent sammen med klassen

   c. Rengøringsassistenten er med klassen, når den går på bakteriejagt, lugter sig frem til indeklimaet ol.

3. Klassen efterbehandler rengøringsassistentens besøg. Siderne 22 - 31 hjælper klassen med at bruge den viden og de erfaringer, besøget har givet. Her er der bl.a. forslag til at tegne sit drømmetoilet eller til at tage emnerne rengøring og oprydning op i elevrådet.

Om opgaverne og rettevejledning:

Opgave 1: Hvor gemmer rengøringsordene sig? (s. 8)

Opgaven sporer eleverne ind på, hvad hæftet handler om. Følgende ord gemmer sig: støvsuger, vand, spand, gummihandske, bakterie, hygiejne, kost, fejer, rengøringsassistent, vinduespudsemiddel, vasker, pudser, gulvspand, ajax, toiletbørste, skurepulver, ordensdukse, tavlesvamp, skraldespand, fejebakke, udluftning, sæbespåner, skuresvamp, opvaskebørste, gulvmåtte, hovedpine og allergi.

Opgave 2: Hvem rydder op, og hvem gør rent? (s. 9)

Opgaven gør eleverne klar over, hvilke opgaver de selv, ordensduksen og rengøringsassistenten har. Lærer og forældre skal ikke rydde op eller gøre rent efter dem – det skulle de gerne blive opmærksomme på her. Opgaven giver også klassen mulighed for at diskutere, hvilke opgaver ordensdukse helt præcist har.

Opgave 3: Skolen i Hygiejnekøbing (s. 10)

Opgaven gør eleverne bevidste om, at de har et ansvar mht. rengøring, men at der også er andre, der gør noget.

Opgave 4: Rengøring om og om igen (s. 11)

Opgaven gør eleverne opmærksomme på, at rengøring er en usynlig opgave. Vi bemærker kun rengøring, når den mangler.

Opgave 6: Hvorfor har vi en rengøringsassistent på skolen? (s. 13)

Opgaven handler om, hvad indeklima er. Indeklima er det miljø, man har indenfor i bygninger. Indeklimaet er en sammensætning af flere miljømæssige fænomener, fx luftfugtighed, temperatur og luftens renhed. Luftfugtighed er et mål for, hvor meget vanddamp luften indeholder og måles med et hygrometer. I opgaven skal eleverne trække streger mellem ordene i to kolonner, hvis der er en forbindelse. Således kan de trække streger mellem luftfugtighed og ørken, udluftning, vanddamp, hygrometer. Mellem temperatur og ørken, termometer, udluftning. Mellem luftens renhed udluftning og røgfri skole.

Opgave 7: Forbered et møde med rengøringsassistenten (s. 14)

Hent yderligere inspiration i „Ren dag - god dag. Kom godt i gang“ på *www.personaleweb.dk/rendag*

Opgave 8: Rengøringsassistentens opgaver i jeres klasse (s. 15)

Opgaven får eleverne til at lytte, når rengøringsassistenten fortæller om sit arbejde. De skal krydse af ud for de opgaver, som rengøringsassistenten nævner. Opgaven opfordrer også eleverne til at stille spørgsmål til rengøringsassistenten.

Opgave 9: Tag tid på oprydning og rengøring (s. 16)

I denne opgave skal eleverne tage tid på forskellige rengøringsaktiviteter, som de selv udfører. Derved finder de fx ud af, om rengøringsassistenten kan nå sine opgaver, hvis de ikke har sat deres stole op.

Opgave 10: Hvor lang tid tager det at gøre rent på toilettet? (s. 18)

Opgaven skal få eleverne til at forstå, at rengøring koster penge. Eleverne skal først undersøge, hvor lang tid det tager at gøre rent på skolens toiletter. Eleverne kan dernæst regne ud, hvad det koster at få gjort rent på skolens toiletter pr. dag og pr. år.

Opgave 12: Oplev indeklimaet – en øvelse for næsen (s. 20)

Opgaven opfordrer klassen til at gå rundt på skolen sammen med rengøringsassistenten og læreren for at lægge mærke til indeklimaet ved hjælp af lugtesansen. Eleverne opfordres til at tænke over, hvorfor det er vigtigt at lufte ud og rydde op. Eleverne kan få følgende info: 1) I skal lufte ud ved at sørge for gennemtræk i mindst fem minutter i frikvartererne. Luften indenfor kan faktisk være mere forurenet end luften udenfor. Sørg derfor for, at luften bliver skiftet hyppigt ud. Der skal gennemtræk til. Vinduer på klem giver ikke samme effekt. 2) I skal rydde op for, at rengøringsassistenten kan tørre støv af. Støvet skal væk dagligt, fordi en del kemikalier binder sig til støv. Luften i klassen indeholder flere hundrede kemikalier, partikler og mikroorganismer. De kommer fx fra computere, tæpper, møbler, maling, sæbe og parfume. I kan hjælpe jer selv ved at opbevare jeres papirer, bøger osv. i kasser med låg, som let kan støves af.

Opgave 13: Gå på bakteriejagt (s. 21)

Opgaven indeholder et læsestykke om bakterier og et skema til at registrere bakteriekolonier. For at kunne registrere bakteriekolonier skal klassen bruge petriskåle og næringssuppe til bakterierne. Petriskåle og næringssuppe kan man bestille hos et af de firmaer, der normalt leverer laboratorieudstyr til skolen. Her kan man også få sikkerhedsoplysninger.

Forløbet i forsøget med at registrere bakteriekolonier:

Eleverne trykker næringssuppen (som er stiv) mod de ting, som de vil undersøge for bakterier. Det kan være

en finger, et dørhåndtag, kanten af en stol, en brugt karklud el. Der må kun være et aftryk i hver petriskål.

Eleverne lukker petriskålene med tape og skriver uden på, hvad der er taget aftryk af. Petriskålene skal herefter stå med bunden opad i varmeskab (ca.37 grader) et døgn, eller de skal stå lunt i et par dage.

Klassen skal have en petriskål, som ikke har noget aftryk. Denne petriskål kan bruges til at sammenligne med.

Hvis forsøget lykkes, vil bakterierne spise af næringssuppen og formere sig. Opgaven for eleverne bliver så at tælle bakteriekolonierne og finde ud af, hvad der har givet flest bakteriekolonier. En finger? Et dørhåndtag? Eller?

Vigtigt! Smid til sidst petriskålene ud i en lukket pose. Den må ikke åbnes.

Opgave 14: Find det lange lodrette ord (s. 22)

Det lange lodrette ord er 'rengøringsassistent'.

Vandrette ord:
1. rent, 2.klude, 3. nullermænd, 4. gulvmoppe, 5. rengøringsmidler, 6. oprydning, 7. bakterie, 8. skraldepand, 9. gummihandsker, 10. støvsuger, 11. tavlesvamp, 12. kost, 13. vaske, 14. hygiejne, 15. snavs, 16. toiletbørste, 17. allergi, 18. indeklima, 19. lommetørklæde

Opgave 16: Til kamp mod bakterierne (s. 24)

Opgaven handler om bakterier og håndhygiejne. Eleverne kan lære følgende gode råd om altid at vaske hænder:

- Før de spiser
- Før de begynder at røre ved mad, fx tage en kiks ud af pakken
- Efter toiletbesøg
- Når de har nyst i hænderne eller pudset næse

Opgave 17: Rengøringsdiktat for 6. klasse (s. 25)

Eleverne øver sig på at stave nogle lange ord, der har med rengøring at gøre, de bruger ordene i sætninger og slutter med at skulle kunne stave til ordene i en orddiktat.

Løsning: 1b, 2e, 3i, 4g, 5f, 6j, 7h, 8d, 9c, 10a

Opgave 18: Drømmetoilettet (s. 26)

Opgave, hvor eleverne skal tegne deres drømmetoilet. Opgaven indeholder en historie om en skole, som gjorde noget ved problemer med ulækre toiletter. Historien kan motivere eleverne til at komme med forslag til, hvad de kan gøre på deres egen skole.

Opgave 19: Tipskupon (s. 27)

Løsning: x, 1, x, x, 2, x, 2,1, x, x, 2, 1, x

Opgave 20: Reklame for rengøring (s.28)

Opgaven giver eleverne idéer til, hvordan de kan give deres viden om rengøring videre til en anden klasse på skolen.

Opgave 21: I glemmer det aldrig, eller ...? (s. 29)

Opgaven lægger op til, at eleverne skal indarbejde gode vaner mht. oprydning og rengøring. De skal huske på, at de også har et ansvar i resten af deres skoletid.

Opgave 22: En sag for elevrådet (s. 30)

Opgaven giver eleverne idéer til, hvordan de selv kan komme med forslag til elevrådet om at forbedre indeklima, rengøring osv.

Opgave 23: Afleveringsopgaven om rengøring (s. 31)

Forskellige forslag til at bruge rengøring som emne for en dansk afleveringsopgave. Det er tanken, at eleverne skal skrive om deres oplevelser med emnet rengøring i dagbogsform, som en fortælling e.l.

Matematik bliver sjovere, når vi har luftet ud i frikvarteret
Jeg kan sætte alle klassens stole op på tre minutter
Nu ved jeg, hvorfor det er vigtigt at vaske hænder
Vores skole-rengøringsassistent hedder Selma
Vores toiletter er ikke ulækre mere

1. Hvor gemmer rengøringsordene sig?

I hæftet her finder I en masse opgaver, som handler om rengøring, oprydning og hygiejne. Begynd med at gå på jagt efter ord. Prøv om I kan finde ord, der har med rengøring, oprydning og hygiejne at gøre. Sæt ring om ordene.

UGLESTØVSUGERHESTVANDSPANDBOGSTØVLØBERRENSERNULLERMANDKOPPEN
GUMMIHANDSKESEJLERBAKTERIEGUMMISTØVLEFISKHYGIEJNEKLASSEVÆRELSE
HATMUSIKKOSTFEJERENGØRINGSASSISTENTSOFAVINDUESPUDSEMIDDELTRAPPE
HAMSTERHOPPEBORGJULETRÆMOBILTELEFONVASKERPUDSERTASKEFOTOGRAFI
MADPAKKEGULVSPANDORDBOGAJAXSKOLEINSPEKTØRTOILETBØRSTEHÅNDVÆG
SKUREPULVERLEDNINGHOVEDPUDEVINDUEOPSLAGSTAVLEPANELORDENSDUKSE
TAVLESVAMPSKRALDESPANDFRIKVARTERSOMMERFERIESKOLESKEMABLYANTER
FEJEBAKKECOMPUTERUDLUFTNINGMARIEHØNESKOTØJSÆSKESÆBESPÅNERSMILE
HEKSESYMASKINEJORDKONVOLUTDANSKSKURESVAMPOPVAKEBØRSTESEJLBÅDE
REGNEMASKINEGULVMÅTTESKOLEGÅRDVIKARGLÆDEHOVEDPINEALLERGILÆRE

★ Hvor mange ord kunne I finde?

★ Fandt I de samme ord?

2. Hvem rydder op, og hvem gør rent?

Har du styr på, hvem der skal gøre hvad?
Tal sammen to og to om, hvad I ved om rengøring på skolen.

- Hvad skal du selv sørge for?
- Hvad skal ordensduksen sørge for?
- Hvad skal dine forældre sørge for?
- Hvad skal læreren sørge for?
- Hvad skal rengøringsassistenten sørge for?

I Ordbog over det Danske Sprog, som er en ordbog over danske ord fra 1700 – 1950, finder man denne forklaring på ordet ordensduks:

Ordensduks: elev, der (skoleaaret igennem eller for en vis kortere tid, fx en uge) har orden i klassen, bringer kateder og tavle i orden (efter timerne), sætter klassens bøger paa plads, samler stile-bøger og bringer dem til læreren osv. Fx "... som Klassens Ordensduks bragte han de latinske Stile-bøger."

- Hvor godt passer forklaringen fra ordbogen på de opgaver, som jeres ordensduks har?
- Hvordan belønner I den gode ordensduks?
- Hvilke konsekvenser har det, hvis ordens-duksen ikke løser sine opgaver?
- Hvilke gode erfaringer med ordensdukse vil I give videre til elever i 0. klasse?

3. Skolen i Hygiejnekøbing

På skolen i Hygiejnekøbing er eleverne utilfredse. De har mange regler om oprydning og rengøring. Nogle af reglerne er rimelige, andre regler er urimelige.

Du skal hjælpe eleverne med at få rimelige regler for oprydning og rengøring. Hvilke regler skal skolen have?

★ Skriv paragrafnumrene på linjen her:

.....

.....

.....

.....

Regler for oprydning og rengøring

På Hygiejnekøbing skole skal *eleverne*:

§1 Tørre deres borde af med medbragt spritklud

§2 Vaske hænder, inden de skal spise

§3 Sørge for at der ikke ligger skrald ved siden af skraldespanden

§4 Tørre tavlen er af efter hver time

§5 Vaske gulvet rundt om deres borde, inden de går hjem

§6 Pudse vinduerne, hvis der er kommet fedtpletter på dem

§7 Vaske hænder efter toiletbesøg

§8 Spritte dørhåndtagene af efter sidste time

§9 Sørge for at der bliver luftet ud i alle frikvarterer

§10 Skure kummen, tørre toilettet af, samle papir op fra gulvet inden hvert toiletbesøg

§11 Sørge for at der ikke er brugt tyggegummi under stole og borde

§12 Feje på gangene i spisefrikvarteret

§13 Bruge badesandaler i gymnastiksalens omklædningsrum

§14 Efterlade toilettet sådan, som de gerne selv vil modtage det

§15 Forlade klasseværelset, hvis de skal pudse næse

§16 Fjerne krummer, madpapir osv., når de har spist madpakker

§17 Tage gardinerne med hjem og vasker dem, hvis de er beskidte

§18 Tørre stole- og bordben af hver fredag

4. Rengøring om og om igen

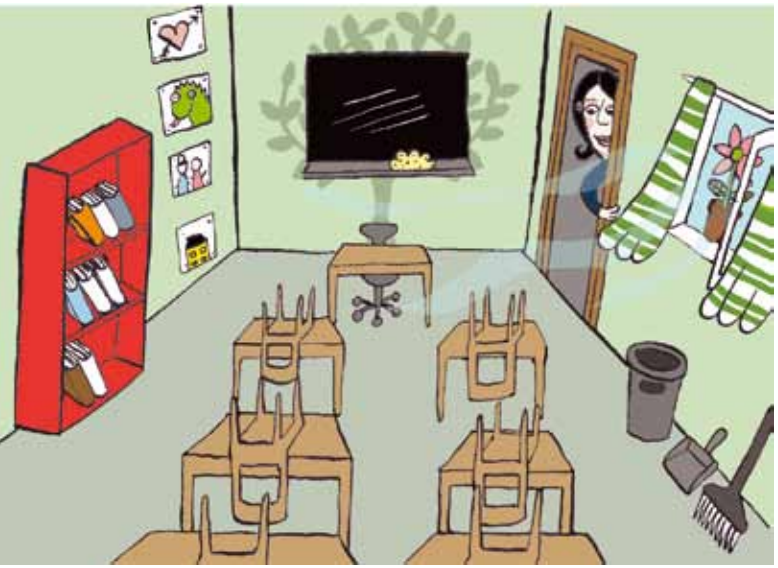

Har du tænkt over, at det at gøre rent kan være en utaknemmelig opgave. Alle forventer, at der skal være rent, og hvis der er rent, så taler vi ikke om rengøring. Vi taler kun om rengøring, hvis der ikke er rent af en eller anden grund. Hvor tit siger dine forældre: "Sikke rent og pænt der er på dit værelse"? Hvor tit siger de: "Kan du så se at få ryddet op og gjort rent!"?

Rengøring er noget, der skal gøres om og om igen.

Hvordan ser der ud i jeres klasseværelse, i garderoben og på toiletterne?

★ Skriv eller tegn i kasserne.

	Klasseværelset	*Garderoben*	*Toiletterne*
Når I møder			
Efter spise - frikvarteret			
Når I går hjem			

5. Test dig selv: Hvor god er du til at gøre rent derhjemme?

1. Du skal tørre jeres spisebord af – hvad gør du?

a. Tørrer af med en gulvklud
b. Tørrer af med en ren karklud
c. Tørrer af med en ren karklud for derefter at spritte spisebordet af

2. Du ser en nullermand. Hvad gør du?

a. Puster til den
b. Samler den op med hænderne og kaster den ud af vinduet
c. Henter en støvsuger og støvsuger nullermanden op.

3. Tænk på bakterier, hvad tænker du så?

a. Fred og ingen fare – de skal vel også have lov til at være her
b. De kan være sundhedsfarlige
c. De skal udryddes helt

4. Du skal have besøg af en klassekammerat eller en god ven, og du vil gerne have, at dit værelse skal være så lækkert som muligt. Hvad gør du?

a. Sprøjter med lidt parfume rundt omkring
b. Tørrer støv af og støvsuger
c. Gør hovedrent

5. Hvad gør du med dit beskidte tøj?

a. Smider det ind under sengen
b. Jeg lægger det selv i vasketøjskurven
c. Jeg lægger det i vaskemaskinen og vasker det.

6. Det perfekte værelse for dig er:

a. Rodet og støvet
b. Rent og kun lidt rodet
c. Helt rent og slet ikke rodet

7. Hvad er det værste du ved?

a. At skulle gøre rent på dit værelse
b. At skulle gøre hovedrent på dit værelse
c. At du var tvunget til at sove et sted, hvor der var beskidt

Resultat af test:

Tæl sammen hvor mange A-svar, B-svar og C-svar du har. Så kan du finde ud af, hvor god du er til rengøring.

Flest A: Du ved ikke nok om rengøring og hygiejne. Du skal tage dig sammen og få øjnene op for den betydning, rengøring og hygiejne har.

Flest B: Du kender betydningen af rengøring. Du er vant til at gøre rent, og du er opmærksom på, at der er visse regler inden for rengøring.

Flest C: Du har tendens til at gå for meget op i hygiejne og rengøring. Pas på, at du ikke slider dig selv op.

6. Hvorfor har vi en rengøringsassistent på skolen?

Rengøringsassistenten fjerner støv og snavs.

Støv er fx hudskæl, papirstøv, pollen, mikroorganismer og smuld fra tæpper, møbler og byggematerialer.

Snavs er fx madrester eller jord, sand og blade, som du slæber med ind udefra.

Hvis der ikke bliver gjort rent, bliver luften indenfor dårlig, og så kan du få:

- Rødme på huden
- Træthed
- Hovedpine
- Luftvejsinfektioner
- Svimmelhed
- Problemer med at koncentrere dig

Rengøringsassistenten hjælper dig altså ved at sørge for et godt indeklima, så du kan koncentrere dig om at lære noget i skolen.

Indeklima er det miljø, man har indenfor. Indeklima er fx:

Luftfugtighed – du kan spørge: hvor meget vanddamp indeholder luften? Du kan måle mængden af vanddamp med et hygrometer.

Temperatur – du kan spørge: hvor kold eller varm er luften? Du kan måle temperaturen med et termometer.

Luftens renhed – du kan spørge: hvor meget støv er der i luften?

★ Træk streg til de ord, der har at gøre med hhv. luftfugtighed, temperatur og luftens renhed

Luftfugtighed	**Ørken**
	Termometer
Temperatur	**Hygrometer**
	Udluftning
Luftens renhed	**Vanddamp**
	Røgfri skole

7. Forbered et møde

med jeres rengøringsassistent

I skal have besøg af jeres rengøringsassistent i klassens tid. Meningen med besøget er, at I skal:

- Lære om, hvor vigtig rengøring er for, at I kan have et rent og sundt miljø i klassen
- Tale om, hvad I kan gøre for at have et rent og sundt miljø i klassen og på skolen

Planlæg besøget ved at tænke over:

1) Hvad I kan gøre for, at rengørings-assistenten føler sig velkommen?

- Præsentationsleg
- Noget at drikke og spise
- Skrive breve eller tegne tegninger til ham eller hende inden besøget

2) Spørgsmål, som I vil stille til rengørings-assistenten kan handle om:

- Arbejdsopgaver
- Arbejdsglæde
- Komme- og gåtider
- Ros og ris til klassen

3) Aktiviteter, som I kan lave sammen med rengøringsassistenten

- Se rengøringsassistenten udføre sit arbejde
- Gøre rent sammen med rengøringsassistenten
- Løse opgaver i opgavehæftet

8. Rengøringsassistentens opgaver i jeres klasse

Lyt efter, når rengøringsassistenten fortæller om sit arbejde. Prøv om du kan få styr på, hvad rengøringsassistenten skal gøre hver dag.

★ Sæt kryds ud for de opgaver, rengøringsassistenten nævner.

Opgaver

- ◯ Sætte stole op
- ◯ Vaske tavle
- ◯ Tørre borde
- ◯ Tørre vindueskarme
- ◯ Feje gulvet
- ◯ Vaske gulvet
- ◯ Tørre døre af
- ◯ Tømme affaldsspand
- ◯ Vaske stole af
- ◯ Pudse vinduer
- ◯ Vaske gardiner
- ◯ Skure håndvask
- ◯ Vaske loftet
- ◯ Vaske paneler
- ◯ Lufte ud
- ◯ Vaske dørhåndtag af

Spørg rengøringsassistenten, hvad der gør rengøringsarbejdet svært. Hvad er det værste?

- Papir der ligger og flyder
- At stolene ikke er sat op
- Når der ikke er ryddet op på borde og hylder
- Tasker alle vegne
- Mange ledninger
- Mange møbler
- Når der ikke er riste ved indgangspartier
- Når eleverne bruger de samme sko ude og inde
- Støvfælder
- Computere
- Musikanlæg
- Køleskabe
- Andet

9. Tag tid på oprydning og rengøring

Klassen skal undersøge, hvor lang tid det tager at rydde op og gøre rent i klasseværelset.

En fra klassen skal fx sætte alle stolene op, mens en anden tager tid. En skal feje gulvet, mens en anden tager tid osv.

Aktivitet	**Minutter**	**Sekunder**
Sætte stole op		
Tørre alle borde af		
Feje gulvet		
Vaske gulvet		
Vaske tavlen		
Tørre dørhåndtag af		
Tømme skraldespand		
Rydde klassens ting op (bold, blyantspidser, ordbøger el.)		
I alt		

Klassen har regnet ud, hvor mange minutter og sekunder det tager at udføre de otte aktiviteter i alt.

★ Regn minutter om til sekunder, og find ud af, hvor mange sekunder det tager at udføre de otte aktiviteter i alt.

★ Hvor mange minutter og sekunder tager det at sætte stole op, feje gulvet, vaske tavlen og rydde klassens ting op?

★ Hvor mange minutter og sekunder tager det at tørre alle borde af, vaske gulvet, tørre dørhåndtag af og tømme skraldespand?

★ Hvis rengøringsassistenten har 15 minutter til at gøre rent i jeres klasseværelse. Kan han/hun så nå at tørre alle borde af, vaske gulvet, tørre dørhåndtag af, tømme skraldespand, hvis stolene ikke er sat op?

12
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11

10. Hvor lang tid tager det at gøre rent på toilettet?

Rengøringen på toilettet omfatter bl.a. at skure kummen, tørre bræt og toilet af med rengørings-middel, skure håndvask, pudse spejl, feje og vaske gulv.

Gå sammen i grupper på seks elever. Træk lod om, hvem der skal udføre opgaverne i skemaet. Udfør den opgave som I har fået, mens en anden tager tid?

	Navn	Minutter	Sekunder
Skure kummen			
Tørre bræt og toilet af med rengøringsmiddel			
Skure håndvask			
Pudse spejl			
Feje			
Vaske gulv			

★ Hvor mange minutter og sekunder tager det i alt at gøre rent på toilettet?

★ Hvor mange toiletter er der på skolen?

★ Hvor lang tid tager det at gøre alle toiletter på skolen rene?

★ Hvis en rengøringsassistent tjener 130,- kr. i timen, hvad koster det så at få alle skolens toiletter gjort rene en gang om dagen?

★ Hvad koster det at få alle toiletter gjort rene to gange om dagen?

★ Der bliver ca. gjort rent på skolens toiletter 200 dage om året. Hvad koster det at få gjort alle toiletter rent to gang om dagen i et år?

11. Find fem fejl

Hvordan skal toilettet ikke se ud, når man forlader det?

★ Find fem fejl.

12. Oplev indeklimaet – en øvelse for næsen

Gå rundt på skolen sammen med jeres lærer og rengøringsassistent og oplev indeklimaet på skolen. Indsnus luften i klasselokalet. Hvordan lugter der på toilettet? Hvordan lugter kopimaskiner, computere osv. Hvordan er temperaturen på gange og i omklædningsrum? Og hvad med luftfugtigheden på lærerværelset og i små grupperum?

★ Skriv jeres observationer ned her:

Vidste I

…at man har undersøgt elevers præstationsevne ved normalt og forbedret indeklima på 4. til 6. klassetrin? Undersøgelserne viste, at eleverne klarer sig 10 – 20 % bedre når:

- temperaturen bliver sænket fra 25 C til 20 C
- man sørger for at skifte luften i klasseværelse tre gange mere end man plejer

www.indeklimaportalen.dk

★ Saml jeres observationer på tavlen. Sæt ring om de observationer, som har betydning for jer, og som I kan være med til at påvirke.

I kan gøre en indsats for indeklimaet i jeres klasseværelse ved at lufte ud og rydde op. Hvorfor er det vigtigt at lufte ud og rydde op?

13. Gå på bakteriejagt

Det er en vigtig del af rengøringsassistentens arbejde at fjerne bakterier. Der findes fx bakterier på borde, stole, dørhåndtag, blyanter, tastaturer osv. Hvis bakterierne ikke bliver fjernet, vil I lettere blive forkølede, få ondt i maven o.l.

★ Læs denne tekst om bakterier højt for hinanden i klassen

Bakterier findes overalt i naturen, i vand, jord og luft, på og i planter, dyr og mennesker. Hos mennesker er der både bakterier uden på og inden i kroppen. Fx har vi bakterier i vores spyt, ca. 12 millioner bakterier pr. gram.

Mennesker giver bakterier videre til hinanden, når de rører ved hinanden eller rører ved noget, som et andet menneske har rørt ved: et gelænder, en mønt eller kanten af et stolesæde.

De fleste bakterier er fuldstændig uskadelige, og nogle er ligefrem gavnlige og nødvendige for menneskekroppen fx mælkesyrebakterier, der er vigtige for vores tarmsystem. Men nogle bakterier er i stand til at fremkalde sygdomme.

Bakterier er meget små. Man kan ikke se dem med det blotte øje. Der kan ligge op til 2000 ved siden af hinanden på 1 mm.

Bakterier formerer sig lynhurtigt. En bakterie bliver til to bakterier ved, at den deler sig, og bakterier deler sig ca. hvert 20. minut. En bakterie bliver altså til otte bakterier i løbet af en time. I løbet af et døgn kan en bakterie blive til en hel koloni.

Lav forsøg med bakterier

I kan altså ikke se bakterier med det blotte øje. Hvis I vil se dem, må I dyrke dem ved at give dem mad og varme. Jeres lærer kan hjælpe jer med at dyrke bakterier. I skal bruge noget, der hedder petriskåle.

Hvor er der flest bakterier? Tæl bakteriekolonier forskellige steder!

	Antal bakteriekolonier
En finger	
Et dørhåndtag	
Kanten af en stol	
En vandhane	
En brugt karklud	

14. Find det lange lodrette ord

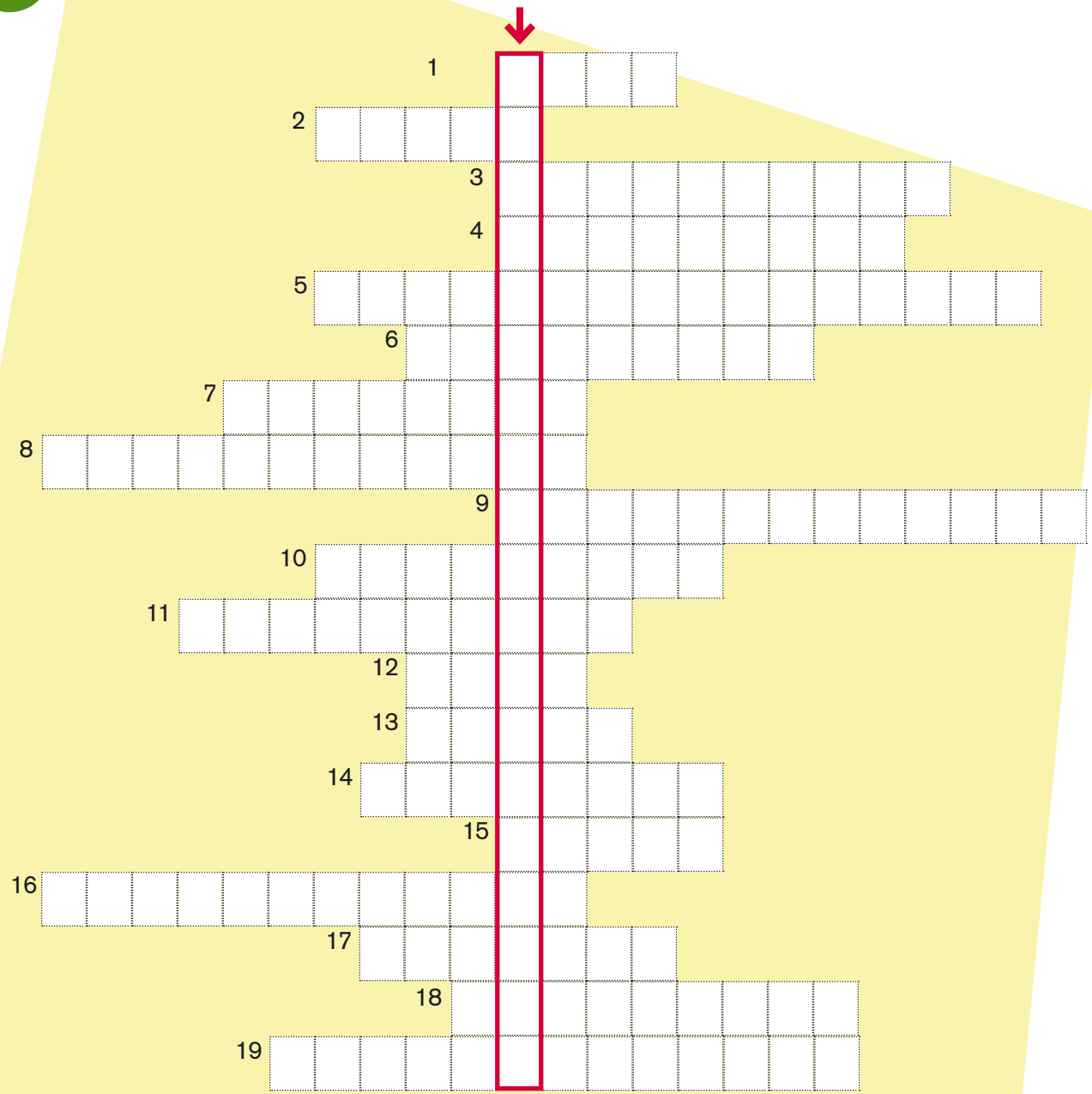

1. Det modsatte af beskidt
2. Man bruger dem fx til at tørre borde af med
3. Samler sig i hjørnerne, hvis man ikke fejer
4. Man bruger den, når man vasker gulv
5. Der findes mange forskellige slags: Ajax, Closan, Borup
6. Noget elever skal sørge for, så rengørings-assistenten kan komme til at gøre rent
7. Er meget lille, men kan gøre stor skade, begynder med 'b'
8. Indeholder fx brugt madpapir og æbleskrog
9. Tager man på for at beskytte hænderne under rengøring
10. Maskine som bruges til rengøring
11. Kan fjerne kridt
12. Et vigtigt redskab for ordensduksen
13. Noget du skal gøre med dine hænder ved en håndvask efter toiletbesøg
14. Læren om renhed
15. Bliver slæbt med ind udefra og ligger herefter på gulvet
16. Skal man bruge, hvis man har svinet toiletkummen til
17. Hvis der er meget støv i klasseværelset, kan nogle elever få det
18. Et andet ord for den luft der er i klasseværelset
19. Man bruger det, når man er forkølet

15. Skolens reneste **klasselokale**

I skal forestille jer, at jeres klasse får tilbudt at deltage i en konkurrence om at have skolens reneste klasselokale.

I jeres klasse beslutter I, at I vil vinde den konkurrence. Hvad vil I gøre for at få skolens reneste klasseværelse?

I kan ikke beslutte, at I vil male væggene, lægge nyt gulv, købe andre borde el. De dommere, som skal undersøge, om I har skolens reneste klasselokale, kan finde på at måle, hvor mange bakterier, der er på indersiden af skraldespanden eller at teste, om der ligger støv bag reolerne. Så I skal virkelig gøre rent.

★ Tal sammen i grupper om, hvad I vil gøre for at fjerne snavs, støv, bakterier osv. Skriv jeres forslag her:

★ Fremlæg for klassen, hvad I er nået frem til i grupperne.

16. Til kamp mod bakterierne

I kan bekæmpe bakterier ved at vaske hænder. Hvor tit skal I vaske hænder? Find svaret i artiklen:

Elever er mindre syge, når de vasker hænder tre gange dagligt

Hvis elever vasker hænder morgen, middag og eftermiddag, kan de skære en fjerdedel af deres sygefravær, viser en undersøgelse på to skoler i Fredensborg. Sygeplejersken bag undersøgelsen opfordrer skolerne til at undervise eleverne i at vaske hænder.

De elever, der vaskede hænder tre gange dagligt, havde 26 procent færre sygedage end de andre børn i en undersøgelse.

I gennemsnit bliver danske elever hjemme i sengen 10,6 sygedage om året, men nu dokumenterer en undersøgelse for første gang, at systematisk håndvask nedsætter sygefraværet markant.

På skole A blev de 290 elever mellem 0. og 7. klasse bedt om at vaske hænder tre gange i skoletiden efter en grundig instruktion. På skole B fik 362 elever i samme aldersgruppe ingen undervisning i at vaske hænder. Efter tre måneder havde eleverne på skole A i gennemsnit 1,95 sygedage, mens eleverne på skole B var sløje i 2,65 dage.

De elever, der vaskede hænder tre gange dagligt, havde altså 26 procent færre sygedage end de andre børn i undersøgelsen.

Sundhedsplejerske og hygiejnesygeplejerske Inge Nandrup-Bus står bag undersøgelsen, og hun opfordrer til, at der indføres obligatorisk undervisning i at vaske hænder på alle skoler.

Vask hænderne ved at ...

1. Hænderne gøres våde, og sæben fordeles

2. Håndryg og fingermellemrum vaskes på begge hænder

3. Håndfladerne vaskes med let flettede fingre

4. Fingerspidserne vaskes

5. Tommelfingerens bagside vaskes på begge hænder.

6. Håndfladernes furer vaskes på begge hænder

7. sæberester skylles omhyggeligt af

8. Vandhanen lukkes med engangshåndklæde

17. Rengøringsdiktat for 6. klasse

★ Øv dig på at stave til følgende ti ord:

1. **Støvfælde**
2. **Møbleringsgrad**
3. **Skraldespanden**
4. **Hygiejne**
5. **Indeklima**
6. **Bakterier**
7. **Gummihandsker**
8. **Toiletbørste**
9. **Kabeljungle**
10. **Rengøringsassistenten**

★ Hvilke ord passer på de tomme linjer? Skriv hvert af de ti ord på de ti tomme linjer.

a. Klassen lærte en masse om rengøring, da den havde besøg af _____

b. Den rodede reol er en _____, fordi den samler støvet og er svær at gøre ren.

c. Det er svært at gøre rent på gulvet bag computeren, fordi der er en _____

d. Ved siden af toilettet finder du en _____, som du skal bruge, hvis toiletkummen er blevet beskidt.

e. I en gymnastiksal er der en lav _____, og så er det nemt for rengøringsassistenten at komme til at udføre sit arbejde.

f. Hvis vi ikke lufter ud, får vi et dårligt _____.

g. _____ er læren om renlighed.

h. Den, der gør rent på et toilet, tager _____ på.

i. Vi skal putte madpapir, æbleskrog og andet affald i _____

j. Der er mange _____ på et dørhåndtag.

★ Få din lærer til at sige de ti ord, og skriv ordene på et blankt stykke papir. Kan du stave til ordene?

18. Drømme toilettet

Der var en gang en skole, hvor man havde problemer med toiletterne. De var tit meget ulækre: Dårlig lugt, mudder og toiletpapir på gulvet, tis på brættet, sorte rander i håndvasken, spytklatter på spejlet, sand i håndsæben osv.

Mange af eleverne havde simpelthen vænnet sig til ikke at bruge toiletterne overhovedet. De holdt sig hele skoledagen lang og gik først på toilettet, når de kom hjem. Flere af børnene fik ondt i maven og forældrene klagede. Skolen måtte gøre noget.

Det, skolen gjorde, var, at den tilbød hver klasse at indrette sit helt eget drømmetoilet. Hver klasse fik nøgle til sit eget toilet. Klassen fik også lidt penge til maling, plakater osv. og så gik klasserne ellers i gang med at indrette.

Et drømmetoilet blev malet blåt med hvide skyer. En af eleverne havde en gammel radio, som fik plads på toilettet, og klassen aftalte også regler for, hvordan man skulle bruge toilettet og aflevere det efter brug. Reglerne skrev de op på en plakat, som de hang bag på døren.

Et andet drømmetoilet blev malet hvidt og udsmykket med paragraftegn. Rundt omkring på væggene stod fx:

§ Sørg for at tisse i kummen og ikke udenfor
§ Tør op efter dig, hvis du rammer ved siden af toilettet
§ Træk ud efter dig
§ Smid ikke papir på gulvet
§ Husk at vaske hænder
§ Lad være med at tegne på dørene

Hvordan ser dit drømmetoilet ud?

★ Tegn eller beskriv dit drømmetoilet her

19. Tips kupon

A Hvorfor skal klassen have ordensdukse?

1. Fordi skolen gerne vil have, at nogle elever bliver på skolen efter skoletid.
X. Fordi nogen skal gøre klar til, at rengøringsassistenten kan komme til at arbejde.
2. Fordi der altid har været ordensdukse på skoler.

1 X 2

B Hvad er Ajax?

1. Et rengøringsmiddel
X. En spand
2. En klub for postbude

1 X 2

C Når I lufter ud, skal I sørge for at der er gennemtræk i mindst?

1. To minutter
X. Fem minutter
2. Ni minutter

1 X 2

D Hvor hurtigt bliver en bakterie til otte?

1. På et kvarter
X. På en time
2. På et minut

1 X 2

E Hvornår skal klassen lufte ud?

1. Når skoledagen begynder
X. Når skoledagen er slut
2. I alle frikvarterer

1 X 2

F Hvorfor skal du vaske hænder, inden du skal spise?

1. Fordi hænderne skal se pæne ud
X. Fordi hænderne skal være fri for bakterier
2. Fordi maden smager af blyant, hvis du ikke vasker hænder

1 X 2

G Hvorfor skal klassen sætte stole op, når skoledagen er slut?

1. Fordi stolene ikke kan tåle at stå på gulvet hele natten.
X. Fordi eleverne skal træne deres armmuskler.
2. Fordi rengøringsassistenten skal gøre rent under bordene.

1 X 2

H Hvad måler et hygrometer?

1. Luftfugtighed.
X. Temperatur.
2. Luftens renhed.

1 X 2

I Støv består fx af:

1. Madrester og jord.
X. Hudskæl, pollen og mikroorganismer.
2. Røg fra cigaretter

1 X 2

J Træthed, hovedpine og koncentrationsbesvær kan være tegn på:

1. At der bliver gjort for meget rent.
X. Dårligt indeklima.
2. At der bliver luftet for meget ud.

1 X 2

K Det er elevernes ansvar

1. At feje på gangene.
X. At pudse vinduerne i klasseværelset.
2. At sætte stolene op.

1 X 2

L Efter toiletbesøg skal alle elever altid

1. Vaske hænder.
X. Vaske hår.
2. Vaske tæer

1 X 2

M Hvis elever vaskede hænder tre gange i skoletiden, ville de

1. Aldrig blive syge.
X. Skære en fjerdel af deres sygefravær.
2. Skære tre fjerdedele af deres sygefravær

1 X 2

20. Reklame for rengøring

Jeres klasse har nu beskæftiget sig med rengøring sammen med jeres rengørings-assistent. I er blevet en slags eksperter i rengøring, så nu skal I gøre reklame for det, I ved. Hvordan vil I formidle jeres viden til en anden klasse på skolen. Forslag:

- Lav en film om det reneste sted på skolen
- Tag billeder der illustrerer rengøring og op-rydning på skolen
- Lav en spørgeskemaundersøgelse for at finde ud af, hvor bevidste skolens elever er mht. rengøring, og skriv en artikel om under-søgelsen til skolebladet
- Interview en rengøringsassistent og skriv en artikel om interviewet til skolebladet
- Lav en power point præsentation, som I kan fremlægge ved en morgensamling
- Udskriv en konkurrence om, hvem der har skolens reneste klasseværelse
- Udarbejd nogle opgaver om rengøring til elever i indskolingen
- Skriv "nullermandens historie" til skolebladet eller klassens hjemmeside
- Opfør "nullermandens historie" som rollespil
- Skriv en sang, en rap eller et digt om rengø-ring, som I kan synge eller læse op ved en morgensamling
- Find selv på mere

Gode råd til den, der skal gøre reklame for noget

En reklame vil have nogen til at gøre noget: købe en bestemt tandpasta, besøge et bestemt bade-land, rydde op og gøre rent ol.

- Når I skal reklamere, skal I være meget opmærksomme på dem, som I vil have til at gøre noget. I skal give dem noget: en op-levelse, et godt grin el. I kan ikke gå ud fra, at de på forhånd er interesserede i emnet rengøring. Det vil ikke være nok fx at sige: "Ryd op og gør rent". Der skal mere til.
- Tal sammen i grupper om forskellige tv-reklamer, som I kender. Hvordan får rekla-merne seerne til at gøre noget? Tænk fx på brug af humor, rim, kendte personer og overdrivelse.
- Kender I nogle rengøringsreklamer?
- Hvad synes I om dem?
- Hvad kan I lære af tv-reklamer?
- Hvordan kan I bruge de samme virkemidler som reklamerne, når I skal formidle om ren-gøring?

21. I glemmer det aldrig eller ...?

I disse dage er jeres klasse sikkert meget optaget af hygiejne, rengøring osv. Men hvordan står det mon til om tre måneder? Måske er I mere optagede af en lejrskole, en fest eller noget andet spændende.

Hvad kan I gøre for at minde jer selv og hinanden om jeres ansvar for oprydning og rengøring?

Lav plancher med:

- En liste over hvad hver elev skal huske at gøre hver dag, før han eller hun går hjem
- En liste over hvad ordensduksene skal huske at gøre hver dag, før de går hjem
- En liste over hvorfor rengøringsassistentens arbejde er vigtigt

Gør rengøring til et emne I tager op i klassens tid fx en gang om måneden. Lav en liste med 10 spørgsmål eller flere, som I stiller jer selv hver gang:

1. Hvordan går det med toiletterne?
2. Hvordan går det med oprydning?
3. Hvordan går det med at huske at sætte stole op?
4. . . . . .
5. . . . . .
6. . . . . .
7. . . . . .
8. . . . . .
9. . . . . .
10. . . . . .

Tal også om, hvordan I får indarbejdet de gode vaner med rengøring og oprydning.

Bliv enige om, hvilke konsekvenser det skal have, hvis man bryder klassens aftaler mht. rengøring og oprydning.

22. En sag for elevrådet

Mudder på gangene om vinteren. Ulækre toiletter. Tøj og sko, der roder rundt i garderoben. Støv, snavs, oprydning og rengøring vedrører alle, og derfor er det gode emner at tage op i elevrådet.

Tal med jeres elevrådsrepræsentanter om:

- Hvad I kan gøre for at undgå mudder på gangene om vinteren?
- Hvad I kan gøre for, at toiletterne ikke bliver ulækre i løbet af dagen?
- Hvad I kan gøre for at få orden i garderoberne?
- Hvad I kan gøre for at forhindre bakterier i at sprede sig mere end højst nødvendigt?
- Hvad I kan gøre for indeklimaet?
- Og lignende

Elevrådet kan så behandle de forslag, som I er kommet med, og elevrådet kan beslutte, hvordan det vil forsøge at løse de forskellige problemer.

- Indføre forbud mod udesko uden for skolens garderober for alle
- Oprette toiletpatruljer
- Give skolebestyrelsen forslag til ombygning af skolen
- Udskrive konkurrencer om hvilken af skolens afdelinger, der har den flotteste garderobe

Har din skole en undervisningsmiljøvurdering (UMV)?

En undervisningsmiljøvurdering (UMV) er en vurdering af om miljøet på skolen er i orden, og om det er sikkerheds- og sundhedsmæssigt forsvarligt, som arbejdsmiljøloven siger det skal være. En UVM kan dække hele skolen samlet eller være inddelt på f.eks. afdelinger. UVM'en skal udarbejdes mindst hvert 3. år. En UVM skal dække alle faggrupper på skolen, og eleverne skal inddrages aktivt.

Læs mere i "Ren dag – god dag. Gode råd og regler" *www.personaleweb.dk/rendag*

23. Afleveringsopgave om rengøring

Denne måneds afleveringsopgave er en tekst om oprydning og rengøring, som du skal skrive i dansk. Teksten kan være:
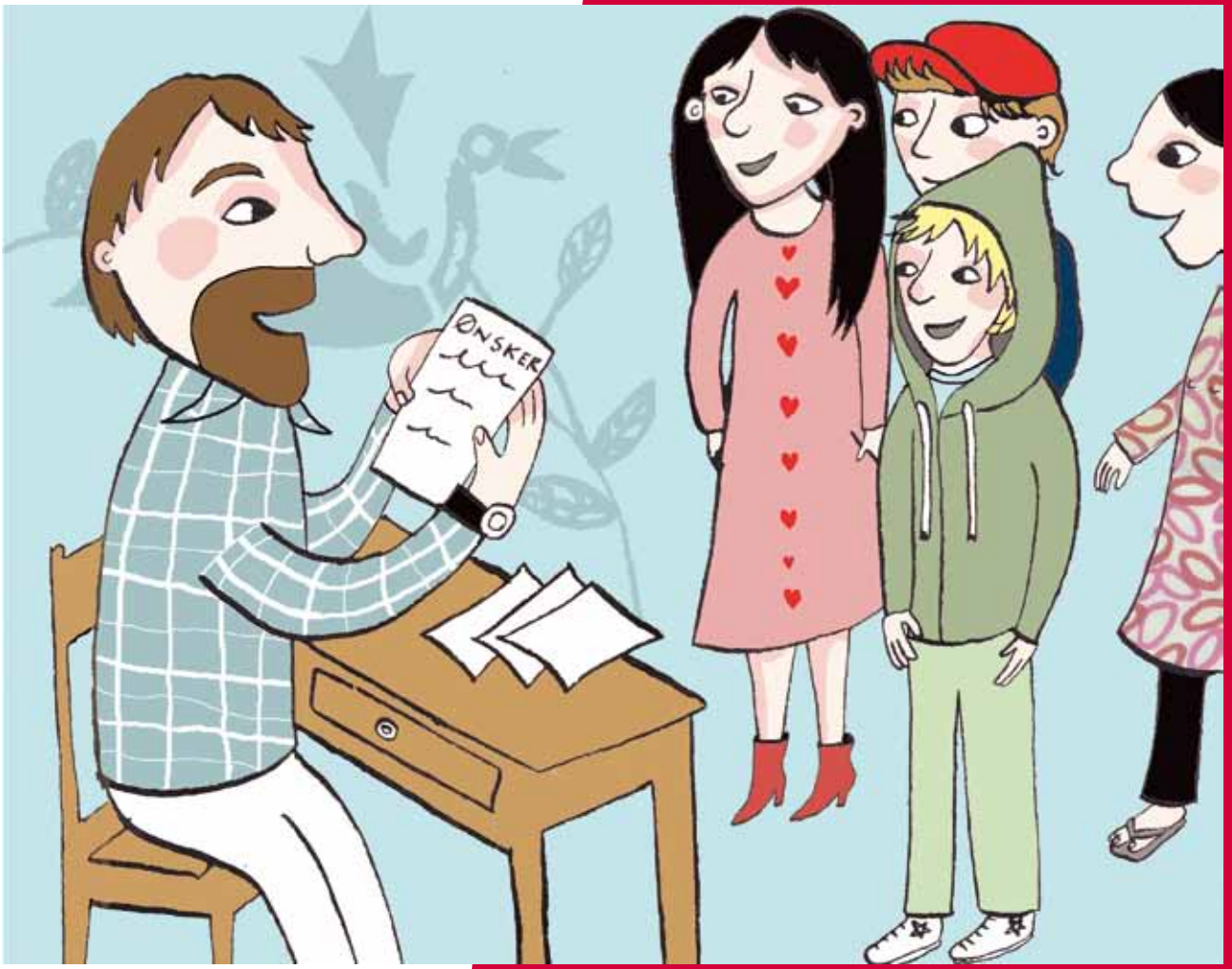
- En dagbog som du har ført i den periode, hvor klassen har beskæftiget sig med rengøring
- En fortælling om den dag, da I fik besøg af jeres rengøringsassistent
- En beskrivelse af jeres drømmetoilet
- Forslag til hvad skolen kan gøre for at få bedre indeklima og hygiejne
- En anden tekst, som I aftaler med jeres lærer